مرتبی: محمود مرجانی.

توركی اوقو

برنچی جزء

ابتدائی ایكنچی صنف شاكردلرینه مخصوص قرائت كتابی.

ناشرلری: «كریموف، حسینوف و شركاسی».

Электро-паровая лито-типографія
Товарищества «КАРИМОВЪ, ХУСАИНОВЪ и К°»
Оренбургъ.
1911 г.

372 U
M 54
Научная библиотека БАССР
P1089

37
38 هـ م
ت I
1602

مرتبی: محمود مرجانی.

توركی اوقو

بورنچی جزء

B. A. S. S. R.
Qilmi Kitapxana
№
Научная Библиотека
Б.А.С.С.Р.
1080

ابتدائی بر نچی صنف شاکردلرینه مخصوص قرائت کتابی.

Государств. Баш. Центр. Библиотека

ناشری: «کریموف، حسینوف وشرکاسی.»

Национальная библиотека
имени Ахмет-Заки Валиди

اورنبورغ.
«کریموف، حسینوف وشرکاسی» نڭ مطبعه‌سی.
۱۹۱۱

اعوذ بالله من الشیطان الرجیم

بسم الله الرحمن الرحیم

عقللی بالا

بر بالاغه، هر وقتده اوزینه بیرگان آشنی‌غنه آشارغه هم اوزینه بیرمسه‌لر زور کشیلر آشی طورغان طاباق‌غه صوزلماسقه قوشقانلر. کشی آلدنده، اوزینه بیرلمه‌گان آشنی صوراب آشاونگده ادبسزلك ایکانن بلدرگانلر. بالا آتا - آناسینك بو سوزلرن طگلاب هر قایچان اوزینه بیرلگان آشنی‌غنه آشاغان، طاباق‌غه صوزلماغان هم اوزینه بیرمسه‌لر ممکن قدر صوراماسقه‌ده طرشقان.

بر وقتنی آش آشاغانده ئلله نیچك بو بالاغه ایت بیرمی اونتوب قالدرغانلر. بالانك آشاسی بیك کیلگان ایکان، اوز آلدنده‌غنه طورغان طوز صاوتندن بر آز طوز آلوب

آلدینه صالغان. بو بالانڭ اَدبلی‌لگینه صوقلا-
نوب قاراب اوطورا طورغان کشیلر تیك
طورغانده آلدینه طوز آلوب صالوینه عَجَبله-
نوب: «اول طوزنی نیك آلدڭ؟» دیب صورا-
غانلر. بالا: «سز میڭا ایت بیرسه‌ڭز، سیبه‌رگه
کیره‌ك بولور» دیب جواب بیرگان.

اویاتلی بولو

بر کشی‌نڭ بیك ماتور صایری طورغان بر
کچکنه قوشی بار ایکان. بو کشی شول قوشنی
اوزینڭ طاوشن ایشتکاچده صایرارغه اویره-
تکان هم قوشده نیندی‌گنه وقت بولسه‌ده
خواجه‌سینڭ طاوشن ایشتکاچده صایرامی قالمی
طورغان بولغان. بو قوشقه کورشی‌لردن بر
یامان بالا بیك قزغوب یوری ایکان. شول بالا
بر وقتنی یومش‌غه کرگانده اویده کشی یوق-
آولاق چاق طوری کیلگانده، تگی قوشنی
اورلاب چقمقچی بولوب چیتلکدن آلوب
کسه‌سینه طقغان. شولای ایتوب چغوب بارغان

ایشکده خواجه قارشی کیلگان. بالانی کورگاچ: «نی حال-نی یومش؟» دیگان ایکان بونڭ طاوشن ایشتوب بالانڭ کسه‌سنده‌گی تگی قوش صایراب جیبه‌رگان. منه شولای ایتوب تگی اوصال بالا طوتلغان هم اویاتلی بولغان.

بالالر کوزلگی

برکشی کتاب اوقوغانده کوزلری کورمه‌گانگه هر وقت کوزلك کیوب اوقی ایکان. بو-کشی‌نڭ بر کچکنه اوغلی آتاسینڭ بولای جالتراب طورغان کوزلك‌لر کیوب اوقوینه بیك قزقغان.

بر کوننی شول بالا آتاسی کتاب اوقوب اوطورغانده یانینه کیلوب: «ئه‌تی! میگاده بازاردن کوزلك آلوب قایت!» دیگان.

آتاسی بالاسن آرقاسندن سویوب: «یاری اوغلم، یاری! سیگا ایرته‌گه بازاردن بالالر کوزلگی آلوب قایتورمن» دیگان هم ایرته گیسن اوغلینه الفبا کتابی آلوب قایتوب بیرگان.

هنر اویره نو تیوش

بر آولده بر باینڭ اوغلی اچی پوشقانغه
کوره اوزلرینڭ تیمرچیلرینه کروب چغوب
یوری طورغاچ قزقلق اوچون گنه آط داغاسینه
قاغا طورغان واق قاداق یاصارغه اویره نگان.
کوب یللر اوزوب بو بالا اوسکاچ، آتا آنا-
لری اولوب بتکاچ هم اوزی بالالر آتاسی
بولغاچ خدای تعالی‌نڭ یازمشی بوینچه فقیرلکگه
توشکان هم اوی طولی یاش بالالری برله‌ن
آچلق‌لر کوره باشلاغان. بر تورلیده هُنَرْ هم
اش بلمه‌گانگه کوره طاماقلرن طویدرورغه هیچ
بر چاره طابا آلمغان. بر کوننی شولای آبدراب
اوطورغانده اوزینڭ کچکنه چاغنده آط داغا-
سینه قاغا طورغان واق قاداق یاصی بلگانلگی
ایسینه توشکانده، بو هُنَرْنی بلگانلگینه شاد-
لانه شادلانه شونی یاصاب صاتا هم شوندن فائده
ایتوب قول کوچی برله‌ن بالالرینی طویدرا
باشلاغان.

تیك طورو فائدەلی

بر کشی جەی کونندە قردن طوزاق برلەن صاندوغاچلر طوتوب آلوب قایتوب چیتالكگە یابقان. بو صاندوغاچلرنڭ بارسیدە قایغروب صایری باشلاسەلردە آرالرندن برسی بیگرەك آرتق قایغرغان هم بیگرەکدە موڭلی ایتوب صایراغان. طاوشن بر قالنایتقان بر نچکەرتکان، بوون بوون ایتوب صوزوب ئللە نیچە آدملرـ غە قدر اوزایتقان. طڭلاب طورغان کشیلرنڭ کوڭلینە ئللە نرسەلر کیلورلك ایتکان. بونڭ بارلق صاندوغاچدندە آرتق صایراغانن کورـ گاچ تگی کشیدە باشقە بارلق صاندوغاچلرنی چغاروب جیبەروب عمر بوینچە چیتلکدە صایراب طوروغە بونسنغنە آلوب قالغان.

یاخشی جواب

بر بالا اوستن یابقان طاباق ایلە اورامدە نرسە کوتەروب بارا ایکان، بونی بر ادبسز کشی کوروب: «بو طاباقغە نرسە صالوب

آلوب باراسلك؟» دیب صوراغان. بالا: «آلای کشی‌گه ئه‌یتورگه یاری طورغان نرسه بولغاچ، اوستن قابلاماسلر ایدی آنك!» دیب جواب بیرگان. تگی کشی نیلك صوراغانینه اوکنگان. هم اوزینك بر کچکنه بالانقی قدرده عقلی بولماغانغه بیك اویالغان.

احمق ایشه‌ك هم آرسلان

بر کوننی بر ایشه‌ك قرده یوری ایکان. بونك تیره‌سنده طاوق هم ئه‌تچلرده بار ایکان. شول وقتده ئلله نیچلك‌گنه بر آرسلان‌غه شول یردن اوزارغه طوری کیلگان. آرسلان‌نی کورگاچ طاوق هم ئه‌تچلر قورقوب قتقلدی باشلاغانلر، آرسلان‌نك هیچ بر وقتده طاوق طاوشی ایشتکانی یوق ایکان؛ شوگار کوره قورقوب اول‌ده قاچا باشلاغان. ایشه‌ك آرسلان‌نك قاچقانن کوروب: «میندن قور-قوب قاچدی» دیب اویلاب آرتندن قووارغه طوتونغان. آرسلان آرتینه ئه‌یله‌نوب قاراب

احمق ایشه‌ك‌نك ایه‌روب کیلگانن کوروب بیك آچولانغان، هم طوقتاب ایشه‌کنی اوزگه‌له‌ب طاشلاغان.

آچ کوزلیلك

برات خواجه‌سینك برکیسه‌ك ایتن اورلاب کیتکان هم آولاقده آشار اوچون، اورلاغان ایتن آوزینه قابقان کوینچه صو بوییده‌یار قریینه بارغان. آشارغه یاتیم دیگانده‌گنه اتنك کوزی ئلله نیچك صوغه توشکان. صوده آوزینه ایت قابقان اوز صوره‌تن کوروب آبدرافان. اول آنی باشقه ات دیب بلوب آوزنده‌غی ایتگه قزقغان هم نیچك بولسه‌ده اللك بونك ایتن طالاب آلوب صوگندن اوزینکی ایله برگه آشارغه اویلاب آوزینه ایتن قابقان کوینچه صوغه چومغان. نی‌قدر ازله‌سه‌ده صوده ایتنی طابا آلماغان، تیك آزابلانوب یوزوب ماتاشقا نده اوز آوزنده‌غی ایتن‌ده یوغالتقان.

اویلامی یاخشیلق ایتو

بر آوچی، بر یاش آیو بالاسن تری کوینچه طوتوب آلوب قایتوب تربیه‌له‌ب اوسدرگان، هم اوزینه بر آز خدمت ایته‌رگه‌ده اویره‌تکان. اوزی یوقلارغه یاتقانده، آیو بالاسن چبن - چرکی قوغالاب طورورغه قوشا ایکان. بر کوننی آوچی یوقلاب، آیو بالاسی اوز عادتنچه چبن قووب طورغانده، بر چبن قوغان صاین ینه کیلوب قونوب آیو بالاسینڭ آچوون کیترگان. آخرنده آیو بالاسی چبن‌نی اوتروب اوچ آلورغه توبه‌ب شاقتی زوربر طاش کوته‌روب چبننڭ ینه قونغانن صاقلاب طورغان. چبن آوچی‌نڭ بیتینه کیلوب قونغاچ‌غنه آیو بالاسی حاضرله‌ب طورغان طاشی ایله آوچی بیتنده‌گی چبن‌گه چن آچووی ایله صوقغان. چبن اولگانمی، اوچوب کیتکانمی؟ کوروچی یوق. تیك آوچی‌نڭ باش سویه‌گی والوب بتوب، شوندوق جان بیرگان. صوگندن

بلکه آیو بالاسیده قایغرغاندر تیلك چاره یوق شول.

قویان هم باقا

بر وقت قویان برله‌ن باقا چابشمه‌قچی بولغانلر. قارشی‌ده‌غی طاوغه الك باروب یتو-چیگه بوله‌ك ده بیلگوله‌گانلر. باقا طرافلاب سیکره سیکره طاوغه یوندلگان. قویان اوزینك یوگرکلگینه اشانوب یولده اوچراغان بر حیوان برله‌ن اویناب، اورمان اچلرینه کروب شایاروب وقت اوزدروب: «باقا طاوغه یاقنلاغاجده باروب یته‌رمن ئلی» دیب اویلاغان. اویناب یوری طورغاج یالغش باقانی بتونله‌ی اونتوبده یبه‌رگان. بایتاق وقت اوز-غاچ ایسینه توشوب کوته‌رلوب قاراسه ایسی کیتکان، بتونله‌ی آبدراب قالغان. چونکه: اور گاوده‌لی یه‌شل باقا ایندی کوبدن طاو باشنده بولغان. شولای ایته‌وب قویان اوزینك عقل-سزلغندن تییشلی بوله‌كدن قوری قالغان.

بولەكنی، طرشلغی آرقاسندە آقساق باقا آلغان.

اوتكن بالا

بر مجلسدە قوناقلر ـ زور كشیلر، شوندەغی بر بالانی سویلەتوب، آنڭ ماتور جوابلرینە ایسلری كیتوب ماقتی باشلاغانلر. تیك بر كشی‌گنە باشقەلرنڭ ماقتاولرن اوشاتمی اوطرغان هم تگی بالانی اویالتوب قالدرور اوچون: «كچكنە چاقلرندە اوتكن بولغان بالالر، زور ایغاچ آگغرالانالر» دیب ئەیتكان. تگی بالا، كشی‌گە كوتەرلوب قاراغاندە بردە اویلاب نیتوب طورمیچە: «آلای بولغاچ آبزی، كچكنە چاغندە سیندە بیك اوتكن بولغانسگدر!» دیب جواب بیرگان. تگی كشی بیك قزارغان، اویالغان.

فیل هم تگوچی

بیك اوزون بورنلی زور ـ قارت بر فیل صو اچەرگە یلغەغە بارغاندە بر تگوچی طورغان

اوینكٔ تره‌زه‌سی آلدندن اوزا ایكان. تره‌زه آچق، تره‌زه توبنده آلما طورا ایكان. فیل آلمانی كوروب قزغوب، آلماقچی بولوب تره‌زه‌دن بورنن صوزغان. تگوچی بونی كوروب فیل‌نكٔ بورنینه اینه برله‌ن چه‌نچكان. فیل هیچ بر نرسه اشله‌می كیتكانده، صونی اچوب طویوب قایتاچق بولغانده بورنینه صو طوتروب آلوب منوب، بایاغی تگوچی طورغان اوی طورسینه یتكاچ بورنن تره‌زه‌دن طغوب اوی اچینه بارلق صونی چه‌چكان، شولای ایتوب تگوچی‌دن اینه آچوون قایتارغان.

صوقر هم آقساق.

بر قالاده برسی آقساق، برسی صوقر ایكی عریب - یوری هم اش اشلی آلمی طورغان كشیلر بار ایدی. بونلرنی بیك شفقتلی بر بای تربیه ایته طورغان ایدی. بو ایكی عریب‌نكٔ بختسزلكلرندن بو بای اجل یتوب اولب كیتدی. بونلر هیچ بر یاردمچیسز. ایكیسیده

اوطرغان اورنلوندن قوزغالا آلمی بایتاق کون اوزدرغاچ بیك آچقغانلر؛ بولای اوطروب طورسه‌لر اوزاقلامی آچلقدن هلاك بولاچق‌لرن بلوب چاره ازلی باشلاغانلر. بایتاق غنه کیکاشوب آخرنده چاره‌سنده طابقانلر. صوقر آقساق‌نی کوته‌روب یوروگه ـ آقساق صوقرغه یول کورسه‌توب یوروگه سوز قویشقانلر هم شولای ایتکانلرده. برسینك آیاقلری، ایکنچی سینك سلامت کوزلری برگه‌لك‌ده بو مسکین‌لرگه کوب فائده بیرگان‌لر

آرسلان، تولکی هم بوری

بر وقتنی آرسلان، تولکی هم بوری اوچه‌ولب آوغه چقغانلر؛ بر ایشه‌ك، بر قویان هم بر قوی طوتوب بر اورمان بوینه بوله‌رگه کیلوب اوطرغانلر. آونی بوله‌رگه آرسلان بوری‌گه قوشقان. بوری: «ایشه‌ك آرسلان‌غه، قویان تولکی‌گه، قوی میکا» دیگان. آرسلاننك

بوگار بیك آچوی کیلگانده، بوری‌نك باشن صوغوب اوزگان. اندن صوك تولکی‌گه بؤله‌رگه قوشقان تولکی: «ایشه‌کنی ایرته، قویان‌نی کوندز، قوینی کیچ آشارسك!» دیگان. آرسلان‌نك کیفی کیلوب: «درست اوستا ایکانسك بولوگه! بو اوستالق‌نی سیگا کم اویره‌تدی؟» دیب تولکی‌دن صوراغان. تولکی جوابنده: «میگا بو اوستالق‌نی بوری‌نك اوزلگان باشی اویره‌تکان ایدی» دیگان.

أت

بر عقلسز بالا اورامده ایکمك آشاب اوطرغانده، بایتاق‌غنه یراق برده یوقلاب یاتقان بر أتنی کوروب، ایکمك کورسه‌توب چاقرغان. أت اویانوب ایکمك بیره دیب بلوب بالانك یانینه چابوب کیلگان. بالا، أت کیلوب یتکاچ کنه قولنده‌غی چبغی‌برله‌ن أتنك باشینه بیك قاتی صوقغان. أت بیك آچی طاوش برله‌ن اوروب بالانك یانندن قاچقان. قارشیده‌غی

يورت‌دن بر کشی چغوب بالانڭ أتنی نیچلك آلداغانن قاراب طورا ایکان. بو کشی أتنی بیلك قزغانغان. بالانڭ اوزن قزق ایته‌رگه اویلاغان. الك قولینه بر چبق آلغانده، کسه‌سندن آقچه چغاروب، بالاغه صوزوب چاقرغان. بالا بو کشی‌نی آقچه بیره دیب بلوب ایکمگن چاینی یوگروب کیلگان. آقچه‌نی آلیم دیب قولن صوزغاچ، تگی کشی بیلك نق ایتوب بالانڭ قولینه نچکه چبق برله‌ن صوقغان. بالا بایاغی أتدن‌ده قاتیراق قچقروب یغلی باشلاغان هم: «مین سیندن بر نرسه‌ده صوراماغان ایدم بیت! نی اوچون میڭا آلای صوغاسڭ؟» دیگان. تگی کشی جوابنده: «تگی بایاغی یوقلاب یاتقان أتده سیندن بر نرسه‌ده صوراماغان ایدی بیت؛ سین آڭار نی اوچون صوقغان ایدڭ صوڭ؟» دیگان.

قارت برله‌ن تولکی

بر کوننی بر بالقچی قارت بایتاق‌غنه بالق

طوتوب، قابچق‌غه صالوب آرباسینه تویه‌ب قایتوب کیلگانده یول اورتاسنده بر اولگان تولکی یاتقانن کوردی. بابای بونی کوروب بیك شادلاندی: «قارچق‌غه طون یاقالغی بولدی» دیبده قویدی. کوتاروب آلوب آربا- سینه بالقلر یانینه صالدی. درستی بو تولکی اولمگان، بلکه تری بولوب، قارتنڭ بالقلرن آلداب آشار اوچون‌گنه شولای حیله یاصاغان ایکان. یولده بارغانده ایڭ الك قابچقلرنی تیشوب بالقلرنی برەم برەم توشروب بترگان، ایڭ آخردن اوزی آقرن‌غنه توشوب قالغان. بابای آرتینه‌ده ئدیله‌نوب قارامیچه قایتوب یتکاچ اویگه کروب خاتونینه تولکی طابقانن أیتدی، هم آربادن چغوب آلوب کرورگه قوشدی. خاتونی چغوب قاراسه آربادە تولکی‌گنه توگل، بالقلردن ده بردانه‌ده قالماغان ایدی.

آج تولکی

بر کوننی بر آج تولکی یمش باقچه سینه

کروب قزاروب پشوب طورغان یمشلرنی کوروب بیك قزقغان. آغاچلرنك تورلی یاغندن سیکرگەلەب قاراسەدە هیچ بر دانە یمش آلا آلماغان آخرندە تمام امید اوزوب: «بو یمشلر بولای‌غنە تەملی کورنەلر، درستی ئلی آنلر پشمەگانلر، آشاسام اچمنی آورتدرورلر، آشاماو آرتغراق» دیب آقرن‌غنە باقچەدن چغوب اوزن اوزی جوواتا جوواتا اورمان‌غە طابا کیتکان.

قارغا هم تولکی

بر قارغا قایدن‌در، بر کیسدك ایت طابوب قابوب اورماندە بر آغاچنك باشینە قونغان. بونی حیلەکار تولکی کوروب قارغا اوزندەگی ایتنی آلداب آلمقچی بولغان. تولکی، قارغا قونغان آغاچ توبینە کیلوب بیك آقرن غنە سوزگە باشلاغان: «ای دوست! سین نیندای ماتورقوش! بتونلەی اوجماخ قوشینە اوخشیسلك! سینی کورسە طوطی قوش‌دە کونلەشور ایدی. توسی بو قدر ماتور بولغان قوشنك

ظاوشی‌ده بیك موکلی، صایرارغه‌ده بیك اوستا بولورغه تییش» دیگان. احمق قارغا تولکی حیله‌سن بلمی بیك قوانوب درستی‌ده شولای تولکی سویله‌گانچه‌در دیب اویلاب، تولکی‌گه صایراب کورسه‌تیم دیب آوزن آچقان. آوزنده‌غی ایت کیسه‌گی توشکانن، تولکی آشاغانده‌غنه کورگان.

ماچی هم ایگه‌و

بر کوننی بر قاراق ماچی آشارغه ازله‌ب یورگانده قایدن‌در بر مایلی ایگه‌و طابوب جالی باشلاغان. ایگه‌و اوتکن تشلری برله‌ن ماچی‌نڭ تلن یرطوب قاناتا باشلاغان. ماچی تلی قاناغانن سیزمی همان جالی ایکان. «بو نیندای بتماس تمله‌لی نرسه طوری کیلدی» دیب اویلی ایکان. آنی بونی اویلامی همان جالاغانده جالاغان، اوز قانن جالاغانن تلی اوزلوب توشه‌رگه یاقنلاغاچ غنه سیزگان.

Национальная библиотека
имени Ахмет-Заки Валиди

صایسقان هم کوگەرچن

بر صایسقان، کوگەرچنلرنڭ ماتور چیتلك لردە، تەملی جیم ـ بغدایلرغنە آشاب یاتقانلرن کوروب بیك قزقغان. نیچلكگنە ایتوب بولسە دە شونلر یانینە کرورگە اویلاغان. بر کوننی جونلرن کوگەرچنلرنکی شیکللی ایتوب بویا۔ توب هیچ بر کشی طانیماسلق بولوبغنە بر اوڭغاین کوتوب طوروب کوگەرچنلر آراسینە کرگان. درست بونی بر نیچە وقتلر بروەودە طانیمغان. کوگەرچنلر برلەن برگە رزقلانوب طورغان. منە بر کوننی صایسقان آبزی قایغرا۔ ڠله نیگە اچی پوشا باشلاغان هم اوز اوزن طوتا آلمی صایراب‌دە یبەرگان. شول وقتدە طانیلوب چیتلکدن چغارلغان هم اوز اورنن بلمی یوروونڭ جزاسندە طاتیغان.

سوز برلك

بر آرسلان ایکی اوگزنی طوتماقچی بولغان.

تیك اوگزلر ایکیسی بر سوزده بولوب آرسلان‌غه قارشی طورغانلر. آرسلان قایسی یاققه چغوب سیکرورگه اویلاسه بونلرده شول یاققه بورلوب موگزلری برله‌ن قارشی طوروب یاقن کیلورگه ایرك بیرمه‌گانلر. آرسلان، بو ایکی اوگزنڭ سوز برلگی شول کیونچه بولغانده اوزینڭ کوچی یتمه‌سلگن بلوب حیله قورا باشلاغان. اوگزلرنڭ برسینه قاراب: «اگر سین ایبده‌شڭنی طاشلاب کیتسه‌ڭ، سیڭا هیچ تیمدم» دیگان. تگی دیوانه حیوان دشمانینڭ سوزینه اشانوب آلدانغان: ایبده‌شن یالگز قالدروب آیرلوب کیتکان اوزی‌نڭ آلدانغانن، آرسلان کیلوب بوغازندن تشله‌گانده‌گنه بلگان.

تیگه‌نه‌ك

بر تیگه‌نه‌ك آغاچی، خلقنڭ بیك یامانلاب سویله‌وندن خورلانوب بیك جلاغان. گل‌لردن کونله‌شوب اوزینڭ حالندن باقچه‌چی‌غه

زارلانەقچى بولغان. باقچەچيغه بارغانده: «مينى
باقچەغە گللر آراسينه اوطرتوب، صو سيبوب،
تربيەلەب اوسدرسەڭ مينم چەچلك هم يەشلر-
يەە صوقلانماغان كشى بولماس ايدى. هيچ بر
كشى يامانلاماس ايدى، بلكه هر كشى ماقتاب
سويلەر ايدى» ديگان. باقچەچى تيگەنەك
سوزينه اشانوب آنى باقچه اورتاسينه ايڭ
ياخشى يرگه اوطرتوب صو سيبه سيبه اوسدر
گان. باقچەچى، تيگەنەك چەچلك آطوب يەش
بيرگانن كوته باشلاغان. تيك نى قدر كوتسەده
چەچلكده كورمەگان، «تيگەنەك يەشى» ديگان
يەشده آشى آلمغان. تيگەنەك تربيه برلەن
اوسوب طامرلرن ياق ياقغه جەيوب تيره-
ئەيلەنەسندەگى گللرنى ناچارلاندروب قورتوب
بترگان. چەنچكىلرى يانينه كشى كيله آلماس-
لق بولوب جوانايغان.

قاز

بر قاز كيچ بالق ازلەب يوزوب يورگانده
صوده يولدز شەولەسن كورگانده، بالق ديب

بلگان. ئلله نیچه مرتبه شونی اولامقچی بولوب چوموب قاراسه‌ده قازنڭ جه‌ینکی بورنینه بر نرسه‌ده ئله‌کمه‌گان، شه‌وله‌ده اورنندن قوزغالماغان. آخرنده قازده بونڭ شه‌وله ایکانن بلگاج آزابلانونی طاشلاغان. ایکنچی کوننی قاز ینه شول یرده یررگانده چن بالق کورگان. اول ایندی بونڭده چن بالق بولوینه اشانماغان. کیچه‌گی شیکللی شه‌وله‌در دیب بلوب یوزه بیرگان.

کوزگی هم مایمول

ئلله نیچلک‌گنه بر کوننی، بر مایمول برله‌ن بر آیو ایکیسی بر کوزگی آلدینه طوری کیلگانلر. کوزگیده اوزلرینڭ صوره‌تلرن کوروب الك قورقسه‌لرده، بر آزدن صوڭ آنلرنڭده اوزلری شیکللی حیوان ایکانن بلگاچ بر آز طنچلاب، مایمول یانندغی آیوغه اقرن‌غنه آیاغی برله‌ن تورتوب سوزگه باشلاغان: - قارا ئلی ایبده‌ش! ئه‌نه تگی

کورنگان حیوان نینداي یه‌مسز، نینداي شقسز، آیاقلری نینداي که‌کری، بیتی کیلشسز؛ اگر مین شول حیوان‌غه آزغنه اوخشاغان بولسه‌م، دنیاده طورماس ایدم» دیگان. آندن صولك آیوده اوز صوره‌تن کورسه‌توب: «بونسی‌ده ماقتارلق توگل، اي خدایم! بونلر شوشی کیلشلری برله‌ن دنیاده یورورگه نیچك اویالمی‌لر ایکان» دیگان.

ئه‌ته‌چ هم انجی بورتگی

بر ئه‌تچ، چولمك باشلرنده قازینوب آرسه‌ده، طاوقلرنی قتافلاب چاقرورلق هیچ بر نرسه ده طابا آلمادی. بواش برنك کیکریکلی ئه‌ته‌چ باطرغه بیك زور خورلق بولدی. آچووندن بر نیچه کون ره‌تدن اوچ ایتوب قویاش بایغاچ قوناقلامی، قویما باشلرینه منوب قچقروب یوردی. طاك آتقاچ ده چره‌شوب چداب قچقرمی قالغالادی. تیك ئه‌ته‌چنك بولای اش طاشلاوینه بره‌ونگده ایسی کیتمه‌دی، اچی پوشمادی. آخرنده ئه‌ته‌چ

ینەدن اش گه باشلادی. چوبلکده بر آزقازوب ماتاشقاج بردانه انجی بورتگی طابدی. ئەیلەند-روب قاراشدرغالاغاچ اوز اوزینه صوقرانوب: «خلق انجی دیب ایسی کیته. بیك فائدەسز نرسه ایکان اول. بوطابلغانچی میگا بریارما، یاکه طاری طابلغان بولسه نیندای شادلانور ایدم» دیدی.

باطر قویان

کوچلی حیوانلر برگەلەشوب بر زور آیونی آولاب، برکیك فرده طوتوب یقدیلر. طابشنی اورطاغه صالوب اوز آرا بولەرگه طوتونغانده، قویانده کیلوب بولشه باشلادی تگی حیوانلر قویاننڭ بولای باطرلق ایتـووینه ایـسلری کیتوب: «سین بونده نی اشلەب یوریسڭ؟ آیونی آولاغان چاقده سین بونده یوق ایدڭ بیت» دیـگاچ، قویـان برده آبدرامیچه غنه: «آیونی اورماندن کم قووب چغاردی دیب بلەسز؟ آنی قـووب چغـاروچی مین بیـت!» دیدی.

قارتايغان آرسلان

آرسلان قارتايدى. بر وقت اوزينك قورشقان، صالنغان آياقلرى اوستنده باصوب طورا آلماينچه يغلدى. بو شولاى اڭغراشوب ياتقانده، بارلق حيوانلر آرسلاندن ايسكى اوچلرن آلورغه كيلگانلر ايدى. هر بر حيوان اوزنچه بر جزا بيرورگه طريشه ايدى. بختسز آرسلان خداينك يازمشينه بوى صنوب، اولم كوتوب ياتقانده، كوزن آچوب قاراسه، ايشه‌كنكده تيبه‌رگه ئه‌زرله‌نگانن، تيك قاتيراق آورتا طورغان جيرن صايلاب ماتاشقانن كوردى. آرسلان بونى كورگاج بيك خورلانوب خداي-دن تيزره‌ك اولم صورى باشلادى: «جان بيرو نى قدر آور بولسه‌ده، مينم اوچون ايشه‌كدن جبر كورودن آرتغراق بولور ايدى» ديدى.

بوری هم تچقان

بر بوری کتودن بر قوینی ئله‌کدروب، اورماننك بر آولاق پوچماغینه آلوب کروب آشی باشلادی. نی قدر طرشوب آشاسه‌ده بر یولی بتره آلمیچه، ایتنی ایکنچی آشارغه‌ده قالدروب اوزی یال ایته‌رگه کیبدن تـوبینه کیلوب یاتدی. بوریدن یراق توگل بر اویاده یاتقان تچقان‌نك بورنینه ایت ایسی کرگاچ، اویاسندن چغوب ایسنی ایسنی بوری‌دن قالغان قوی ایتی یانینه کیلوب اوزندنده کچکندره‌ك بر کیسه‌کنی کوته‌روب اوز اویاسینه صزدی، بوری بونی کورگاچ بتون اورماننی یاکرا‌ـ توب: « خراب بولدم مالمنی اورلیار! قاراق بار! » دیب اولارغه طوتوندی.

ایتـکان یاخشیلق یوغالمی

کوگه‌رچن بر قرمسقه‌نك صوغه باتـوب اوله‌رگه یاقنلاغانن کوروب، آوزینه بر آغاچ

یافراغی قابدیده صوغه طاشلادی. قرمسقه شوشی یافراق اوستینه منوب اوطردی، طولقن یافراقنی یار قرییینه قاغوب چغاردی، قرمسقه اولمهین قوتولدی. بر وقتنی شوشی کوگەرچن‌نی بر آوچینك طوتارغه حاضرله‌نگانن کورگاچ تگی قرمسقه اوتکان یاخشیلق‌نی اویلاب آلوب آوچینك ایتك اچینه کردی. آوچی، کوگەرچن‌نی طوتیم دیگانده‌گنه قرمسقه آوچینك بالطرندن بیك آچی تشله‌دی. آوچی آورتووندن قولنده‌غی آون توشروب یبەردی. کوگەرچن سلامت اوچوب کیتدی.

تیگزلك

ایکی مه‌چی قایدندر، شاقدی زور بر صاری مای کیسه‌گی طابوب، شونی برسی برسینه بیرمەس اوچون طالاشه باشلاغانلر. آخرنده بونلر مایني تیگزله‌ب بولدرتورگه دیب مایمول‌غه بارغانلر. مایمول دنیانی کوب کورگان حیوان؛ بولایغنه بولمی، اولچه‌و برله‌ن

اولچەب بولەرگە طوتوندی. اللك ماینی ایکی گە کیسدی‌دە، اولچەونلك ایکی یاغینە ایکیسن سالدی. مای تیگز کیسلمەگان ایکان، بر یاغی بر آز باصدی. مایمول بو آورلق‌نی تیگزلەر اوچون، آورراق کیلگان ماینی بر آز آشادی. طاغن اولچەوگە صالوب قاراغاچ ایندی مایلك بو کیسەگی یڭل، تگیسی آورراق کیلدی. مایمول آندەدە آبدراب طورمادی: بونسن‌دە بر آز کیمروب اولچەوگە صالدی؛ ایندی بوسی یڭل کیلوب، اۋلگیسی آور کیلدی، ایندی مایمول آنسن بر آز کیمردی، شولای ایتوب تیگزلیم دیب مایلرنی آلماش تیلمەش کیمرە کیمرە آشابدە بتردی. اولچەو- نلك ایکی یاغیدە تیگزلەندی. مەچیلردە طاوش طنسزغنە قایتوب کیتدیلر.

طوز هم بولوط

ایشەك اوستینە آرتلغان یوکنی قایدەدر، آلوب بارغاندە، بر صو آرقلی چغارغە طوری

کیلدی. ایشه‌كنك یوگی طوز بولغان ایکان،
صو تیکاچ ئروب بایتاق یگله‌یگان ایدی. بونی
ایشه‌کده سیزوب اچینه صالوب قویدی هم
ایکنچی مرتبه خوجه‌سی آور یوك صالسه،
صو آرقلی یوزوب چغوب یگله‌یتمکچی بولدی.
کوب اوزمی، ایشه‌ككه دخی شول یول برله‌ن
بارورغه طوری کیلدی. تیك بو کون یوکده
طوز توگل، بلکه مونچاده جوونا طورغان
بولوط ایدی. ایشه‌ك یوکنی یگله‌یتو اوبی
برله‌ن صوغه کردی. تیك ایشه‌ك کوتکانچه
یگله‌یمه‌دی، بلکه بولوطلر ئالله نی قدر صو
جیغانغه کوره آورلاندیلر. ایشه‌ك نی قدر
چغارغه آزابلانسه‌ده، بولدرا آلمیچه شونده
باتوب اولدی.

صارقلر هم صاقچی اتلر

بر بای، اوزینك اورمان بویندغنه یوری
طورغان صارق کتووینه بوریلردن بیك کوب
زیان کیلگانگه کوره، صارقلرنی بوریلردن

صاقلار اوچون، کتوگه بر ایکی دیسته اتلرده قوشوب یبه‌رگان. بو قدر اتلر بارنده کتوگه بوری کره آلماوی بیلگیلی؛ کرمه‌گانلر، یاقنده کیلمه‌گانلر. بو قدر صاقچی‌غه آزقده بایتاق کیره‌ك بیت. کون صاین بر صارق‌دن باشقه‌لری سلامت طورغانلر. صاقچیلر اوزلرینه آزقنیده شولوق اوزلری صاقلاغان مالدن صایلاغانلر. هر کوننی بر صارقنی طالاشوب، صوغشوب آشی آشی، بر نیچه کوندن کتونی بتونلی آشاب بترگانلر. بو صاقچی اتلرنك آوزلری صارق ایتی بولغن بر قزغاج، اوّلگی شیکللی سویه‌ك ازلدب ماتاشمی، آزابلانمی باشقه کتولرگه‌ده بورن صوزا باشلاغانلر. آخرنده بو صاقچیلرنك اوزلرنسن صاقلانو اوچون صاقچیلر قویارغه طوری کیلگان. آلایده قوتولا آلماغانلر.

بوری هم طورنا

بو وقتنی بوری‌نك طاماغینه سویه‌ك

قادالغان ایدی. بوری باطر برده کوتەگان بو اشدن بیك قورقدی. چن کوچی برلەن پشقروب، باقروب اولاب ده قارادی. بوسینەگده فائدەسی بولمادی. آخرنده تلەر تلەمەس گنە باشقەلردن یاردم صورارغە اویلادی. صارق، قوی، کەجەگە نارسه، بونلر بورینی بیك یاخشی بلگانگه کوره صورەتن کورگاچوك قاچولری بورینڭ اوزینەده بیلگیلی ایدی. آدمگه یاکه اتلوگه باروب یاردم صوراو بورینڭ اوزی اوچون طاغنده قورقنچلی ایدی. منه بوری بختینه قارشی، یوغاریدن بر طورنا اوچوب کیلدی. بوری بونی کورگاچ بیك شادلاندی هم: « ای دوست! سینڭ بورنڭ اوزون، شوشی طاماغمه قادالغان سویەکنی گنه بورنڭ برلەن طارتوب آلسانه! خدمت حقگنی بیرور ایدم دیدی. طورنا ایشتکاچ قوانوب، بوریدن بولەك آلو اویی برلەن، اوتنچن قبول ایتدی. بورنن بورینڭ آوزینه طغوب، طاماغینه قادالغان شاقدی زور بر سویەکنی طارتوب چغاردی. آندن صوڭ خدمت یالن

صوراەدی. بوری باشن یوغاری کوتەروبرەك گنه: « ئلی باشڭ طاماق توبمدە، موینڭ تشلرم آراسندە چاغندە تشلەب اوزوب آلماغانمن، ایسەن صاو قالغانسڭ ایکان، ئەنە شول یاخشیلغم، سینڭ یاخشیلغڭە قارشی بیك زور بولەگم بولسون! » دیب جواب بیردی.

آرسلان، آیو هم تولکی

بر وقت آرسلان برلەن آیو دوستلاندیلر. کوندز آودەدە برگە پارلاب یوری، توندە یوقلاغاندە دە برگە یوقلی باشلادیلر. قسقەسی بتونلەی آخرت دوست بولشدیلر. دوستلر شولای یوری طورغاچ، کوتمەگان یردن بر آز ایت طابدیلر. ایکیسیدە بیك آچقغانلر ـ ایکیسینڭدە قارنلری آچقان ایکان. شول طابقان ایتنی اشاو اوچون، ایکی دوست بایتاق غنە سوزگە کیلدیلر. طاوش زورایدی. طاماق اوچون آخرت دوستلر بوزلشدیلر. اش آلایغنە بتمەدی؛ صوغشوق باشلادیلر.

صوغشدیلر، صوغشدیلر، آخرنده آروب ایکیسیده بیك تەملی یوقیغه کیتدیلر. بونلر قچقرشه باشلاغاندن بیرلی شونیغنه کوتوب طورغان آلدار تولکی‌گه بو یوقی یارادی؛ شول آراده اول شپرتقنه کیلوب بونلرنك ایتلرن ئله‌کدروب صزدی.

آط هم ایشەك

بر کشی، آط هم بر ایشەك‌گه یوك تویەب یولغه چقدی. بیلگیلی ایشەك آط یوروشینه چدی آلمادی ـ آردی. بر آز بارغاچ ایشەك آطغه قاراب: ایبدەش! میڭا بو یوك بیك آور بولدی. بو کوبنچه مین باراسی یرگه باروب یتە آلمیم. بر آزن اوزڭه آلسانه!» دیدی. آط، ایشەکنڭ حالندن کولوبرەکگنه: «زیان یوق چنلاب کوچەنوبرەك، طرشوبراق طارتساڭ آلوب باروسڭ ئلی. مینم اوز یوگمدە بایتاق بار» دیدی. آخرنده بارا بارا چدی آلمیچە، ایشەك یغلوب اولدی. خوجه

ایشەك اوستندەگی یوكنی، آنك اوستینە اولگان ایشەكنك تیریسن طوناب آلوب آطغە صالدیدە قامچیلی قامچیلی آطنی قوغالی باشلادی. حاضر ایندی آط، ایشدك ایسدن چاغندە آنك بر آز بوكن اوزینە آرداغانینە اوكندیدە، اما اش اوتكاج اوكنونك فائدەسی یوق شول.

یاخشی ات

بر یورتقە، بوش قابچغن قولنق آستینە قستروب بر قارت تلەنجی كیلوب كردی. اویاسندە طنچقنە یاتقان، بدیلەولی بر ات بونی كورگاچ اویاسندن چغوب، قارتقە قاراب آمالاب اورە باشلادی. اوّل تلەنجی قارت، اتنك بو اوروندن بیك قورقدی. صوڭرە اتكە قاراب: نیك بوقدر قاتی اورەسك؟ مین قاراق توگل، اورلاو اوچن بردن كیلمەدم. ایكی كوندن بیرلی طاماغمە بر نرسەدە قابقانم یوق. قارنم بیك آچقدی. یاخشی خوجەلر آشارغە بر بر نرسە

بیرمەسلر میکان دیب کیلدم » دیدی. اتده: « میندە سینك آچلغکنی بلگانگه کورە، تیزرەك سینی کوروب آشارغه بیرسونلر دیب اورەم » دیب جواب قایتاردی.

ایکی صوقا

بر تیمرچی، طوتاش تیمردن ایکی دانه صوقا یاصاب، صاتار اوچون بازارغه چغاردی. بو صوقالرنك برسن ایگنچی صاتوب آلوب اشلی - بر سورە باشلادی. برسن بر بای صاتوچی آلوب، صاتار اوچون کیبت ایشگی توبینه سویەب قویدی. ایگنچی آلغان صوقا، بر سورە، سورە شماروب، کومش توسلی بولوب یالتراب بتدی. صاتوچی آلغانی کونی تونی کیبت آلدنده سویەلوب طوروب، یاڭغرغه چلانوب کوگەروب بتکان ایدی. بر کوننی ایگنچی قردن صوقادن قایتقانده بازار آرقلی اوتوب صاتوچی کیبتینه چای آلورغه کردی. صوقاسن کیبت آلدینه کیتروبـوك قویغان

ایدی. شول چاغندہ آولاقدہ ایکی طوغان صوقا بر برسن طانشوب ایسەنلك صاولق صوراشه باشلادیلر. سوز آراسندہ صاتوچی صوقاسی ایبدەشندن: «ایبدەش، سین نیلك بو قدر یالتریسڭ؟» دیب صورادی. ایگنچی صوقاسی، جوابندہ: «اگر سینڭ شیکللی توەلوب طورغان بولسەم، میندہ قارالوب بتکان بولور ایدم. مین تونی کونی اش اشلیم، شوڭار کورہ بولای یالتریم، هم کوندن کون شمارا بارامن» دیدی.

آدم بالالریدہ شوشی صوقا شیکللوکدر. بابالرمز: «یورگان طاش شمارور، تیك یاتقان طاش موکلەنور» دیگانلر.

بوکری کشی هم شایان بالا

بر بوکری کشی اورامدن اوزوب بارغاندہ، بر شایان بالا، قولینه کچکنەگنه طاش آلوب، تگی بوکری کشیگه توزەب ارغتدی. طاش باروب بوکرینڭ نەق جیلکەسینه تیدی. بالانڭ

قولی بیك طوری ایکان شول. بوکری کشی
آرتینه ئەیلەنوب قاراغاچ، کسەلرن آقتاروب،
بر تین آقچه طابوب آلوب بالاغه طاشلادیده:
« قولڭ بیك طوری، یاخشی توزیسڭ ایکان،
رحمت انم. منه بو آقچەنی شوشی یگتلگڭ
اوچون آل! کوبرەکده بیرور ایدمده، کوچم
یتمی، اوزم بر یارلی کشی. آرتق بر تینمده
یوق. تەنه تگی یاقدن بارا طورغان بایغەده
شولای طوری تـوزەب ارغتوب، کیرەکلی
اورنینه تیگزه آلساڭ، اول سیکا کوبرەکده
بیرور » دیدی. بالا بوکوتمەگان آقچه هم امید
ایتمەگان کیگاشدن شادلانوب بوکری کشی
قوشقانچه، بر طاش آلوب اورامنڭ ایکنچی
یاغندن بارا طورغان بایغەده ارغتدی. آکارده
طوب طوری باروب تیدی. بالا، بای آبزینڭ
آقچه کیتروب بیرگانن کوتوب طورغانده،
قولاق توبینه ـ یاکغاقغه آلا باشلادی. شولای
ایتوب شایان بالا، بای آبزی قولندن بایتاقغنه
تەملی یمشلر آشاغاچ طوب طوری اویینه
قایتوب کیتدی. « یاکغاقلارڭ نیك قزاردیلر »

دیب صوراسه‌لرده برنوسه‌ده ئه‌یتمه‌دی. شوشی
بالا ایکنچی طابقر، اورامده یوری طورغان
زور کشیلرگه توگل، اتلرگه ده طاش فلان
ارغتوب اویناماس بولدی.

یوقلاغان صاین بوتقا کورنمی

بوکشی توشنده بوتقا کورگان. بوتقانی بیک
یارانا طورغان کشی ایکان. کورگانچه‌ده بتون
طاباغی برله‌ن آشاب بته‌کچی بولغان. تیاک
اشارغه قاشق تابا آلماغان. شول بوتقانی آشار
اوچون بوکره یوکره قاشق ازلدب یورگانده
اویانوب کیتکان. طاباق برله‌ن بوتقا بولوبده
قاشق تابا المی قالو ابزی غه بیک آور بولغان.
یوقلارغه یاتقانده یانینه قاشق آلوب یاتماغانینه
بیک اوکنگان. بونی بولای غنه قالدره سی کیلمی،
قولینه قاشق طوتوب، یاکادن یاتوب قاراغان.
کوزلرن یوموب، بوتقا کورنگانن نی قدر کوتوب
یاتسه‌ده، بوتقا کورنمه‌گان.

ایکی که‌جه

بر بیلک تیره‌ن صوغه، آرقلی باصما صالنغان ایکان. بر وقتنی ایکی که‌جه، شول باصماده قارشی اوچراشالر. برسی بر یاقغه، ایکنچیسی ایکنچی یاقغه چغارغه آشغالر. اگر برسی کیوی چقغان بولسه بیلک یاخشی بولغان بولور ایدی. تیک انلرنلک بر بر سینه یول قویاسیلری کیلمه‌گان. ایکیسی‌ده اوز یولینه‌ـ آلغه طابا آشقنغانلر. شولای ایتوب موگزکه موگز تره‌شوب طورغاچ، قزوب کیتوب باصما اورتاسنده سوزشه باشلاغانلر. آخرنده قایسی جیکگانن کورکان کشی یوق. تیک ایکیسینلک بر یولی صوغه توشوب یوغالغانلرن هرکم سویلی

ارسلان هم طچقان

بر وقتنی بر کچکنه طچقان، اڭلاماسدنغنه، حیوانلر سلطانی آرسلاننڭ کیفن بیه‌ردی. آرسلان بیلک اچولانوب، اوزندن اوتلرچه‌چوب، طچقاننی

تتوب طاشلیم دیب طورغانده، طچقان سوزگه باشلادی: «یبەر- آزاد ایت مینی ای پادشاه! قایچانده بولسه، میندە سینك بر خدمتگه یارارمن، فائدەمنی کوررسك!» دیدی. بو سوز آرسلان غه بیك کولکی طویولدی. شوندن آچووی باصلوب، طچقاننی یبەردی. منه بر کوننی آرسلان آوچیلرنك قوروب قویغان آوینه ئلەکدی. شوندن صوك بتون دنیانی یاڭغراتوب باقرا هم یاردمگه حیوانلرنی چاقرا باشلادی. لکن بارلق حیوانلرده آرسلانغه یاقن کیلورگه قورقالر ایدی. آرسلاننك طاوشن تگی طچقانده ایشتدی، آرسلانغه ئلله قایچان بیرگان وعدەسی بوینچه تیزرەك یاردمگه کیلوب یتدی. اوتکن تشلری برلن آونك بارلق ئلمەکلرن کیسوب بتردی؛ آرسلاننی اولمدن قوتولدردی.

دوستلق

بر قارتنك اوغللری، آتالرینك سرزلرن

طگلامی همان اوز آرا قچقرشوب، بوزلو-
شوب یوریلر ایدی. بر کوننی شول قارت،
بالالرن یانینه جیدی. واق چبقلردن جیوب
بەیلەگان بر سبرکی نی بالالرینه بیروب،
صندروورغه قوشدی. بالالری، بارسیده چن
کوچلوی برلەن طرشوب صندرماقچی
بولوب قارادیلر. هیچ برسی صندره آلمادی.
شوندن صوڭ قارت، سبرکی نی آلوب، بەیله-
گان باون چیشدیده، واق چبقلرنی برملەب
صندروورغه قوشدی. بالالری، سبرکی چبق-
لرن برەملەب، بیك تیز صندروب بتردیلر.
شوندن صوڭ قارت، بالالرینه: «منه سزده
شوشی سبرکی شیکللی؛ اگر بارگزده برگە-
بر برگز برلەن دوست بولسەگز، سزگه برەوده
زیان ایتە آلماس. اگر بر برگز برلەن بوزو-
لشوب، آیرلشساگز، منه شوشی سبرکی چبق-
لری شیکللی خراب بولوب بتەرسز!» دیدی.

آلما آغاچلری

بر بیك قارت کشی، آزابلانوب، آروب آلما آغاچلری اوطورتوب یوریدر ایدی. بونی کورگاچ، کورشیلری: «بابای! بو آلما آغاچلری سیکا نیگه کیره‌ك، نیـك بولای آزابلانوب یوریسڭ، آلما آغاچلری کوب یللر اوزغاچقنه آلما بیره باشلیلر. آنلر آلما بیره باشلاغانچی طورماسڭ بیت!» دیدیلر. بابای بونلرغه قارشی: «اوزم آشی آلماسام، باشقه‌لر آشارلرده، میکا رحمت ئه‌یتورلر. رحمت ایشتو، یمش آشاودن خیرلیره‌ك. شوشی آغاچلر قورغانچی رحمت ایشتوب طورورمن» دیدی.

یالغانچی درست سویله‌سه‌ده اشانمیلر

بر شایان کتوچی مالای، قوده کتو کوتوب یورگانده، کشیلرنی قورقتورغه اویلادی. اویلادی، اویلادی‌ده، کشیلرنی قورقته طوغان

[library stamp, illegible]

نرسه نی اویلاب طابدی. بیك آچی طاوش بولەن: «بوری بار! بوری بار!» دیب قچقره باشلادی. کشیلر کتوچینك طاوشن ایشتکاچ، تیزرەك جییلشوب، ملطقلر، سەنەکلر، لومەلر کوتەروب، اتلر ایەرتوب چابوب کیلدیلر. بونلرنی کورگاچ کتوچی مالای اچن اووا اووا کوله باشلادی. کیلگان کشیلر، اوزلرینك آلدانغانلقلرن بلوب قایتوب کیتدیلر. ایرتەگیسن، چنلابوق، بر کتو بوری کیلوب، مالاینك صارقلرن آشی باشلادیلر. مالای، ایندی بوگون چنلابوق قورقوب، جلی جلی «بوری بار! بوری بار!» دیب قچقرسەدە، برەوده کیلمەدی. آول کشیلری آنی کیچەگی شیکللوك آلدی، دیب اویلادیلر. شولای ایتوب، بوریلر بیك راحتلەنوب-ایرکنلەب کتونی آشاب بترە یازدیلر.

صوصاغان قارغا

بر وقتنی بیك صوصاغان بر قارغا، اچەرگە

Национальная библиотека
имени Ахмет-Заки Валиди

صو ازلەب یوری طورغاچ بر کوۋشین تابدی. تیك کوۋشین، اوزونچه تیرەن، صووی توبندە‌گنه ایدی. قارغا، نی قدر کوۋشین‌گه باشن طغوب قاراسەده بورنی یتمەدی. آخرنده بایتاق‌غنه آزابلانغاچ قارغا خیلەسن تابدی. واق طاشلرنی بورنی برلەن چوقوب آلوب کوۋشین اچینه طوطورا باشلادی. شولای ایتوب بایتاق طورغاچ، کوۋشین توبندەگی صو قالقوب اوستگه چقدی. قارغاده اچوب، طویوب، اوچوب کیتدی.

بوندن صوڭ بالالرنی اوقورغه ملکەلەندرمك اوچون «توركی‌اوقو» نڭ ۲نچی جزئن اوقونمق فائدەلیدر. اوشبو ایکنچی جزء «اعتقاد قسمی»، «اخلاق وتربیه قسمی» هم «حیات ومعیشت قسمی» اسملرنده اوچ فصلدن عبارت بولوب هر برفصلنده قصەلی وحصەلی وبالالر روحلی بند وحکایەلر یکل وماتورتل هم درست املا ایله درج ایتلدی. الفبادن صوڭ اوشبو ایکی جزء قرائت کتابلرن مرتب اوقوب چقغان بالا، تورکیچەنی املا قاعدەلرینه تطبیقا درست اوقی ویازا بلودن ماعدا اخلاق واعتقادات اسلامیەدنده خیلی معلومات آلاچقدر. معلم افندیلرنڭ اوشبو نقطەغه بیگرەك دقت ایتمەکلرن اوتنەم.

„كريموف، حسينوف و شركاسی"
طرفندن نشر ايتلگان مكتب و درس كتابلری:

بزنك مكتب.	١نچی جزء الفبا [illegible]	١٣	١۴
"	٢نچی " قرائت [illegible]	١٥	١٣
"	٣نچی "	٢٥	٢۴
تاريخ انبيا.	[illegible]	١٧	٢١
تاريخ اسلام ٢	[illegible]	٢٥	٢۴
"	٣ [illegible]	٣٥	٣٦
توركی اوقو.	[illegible]		
	٢نچی [illegible]	١٥	١٢
	٣نچی [illegible]		
	[illegible]	٨	١٥
ايمان.	[illegible]	٥	٧
آخرت.	٢	٥	٧
طهارت.	٢	٥	٧
نماز.	٣	٥	٧
نماز مسئله‌لری.	٥	٥	٧
روزه، زكات، حج.	٦	٥	٧
مختصر جغرافيا.	[illegible]	١٣	٢۴
جغرافيا معلمی.	[illegible]	١٥	١٣
	[illegible]	١٥	١٩
يگل تجويد.	[illegible]	٥	٧
قواعد الفبا.	[illegible]	١٥	١٢
تربيه‌لی آنا.	[illegible]	٥	٧
تربيه‌لی خاتون.	[illegible]	٧	١
قزلر تربيه‌سی.	٢ [illegible]	١٢	١٣
معلمة البنات.	٣	١٢	١۴
عبادت نسوان	[illegible]	٦	٨
جوامع الكلم	[illegible]	١٣	١۴
علم حساب و آنك مسائلی.	[illegible] ٢نچی طبع	٢٥	٢٦

Оренбургъ [illegible] | Т-ву „КАРИМОВЪ, ХУСАИНОВЪ и К-о.